

«Εκ του θανάτου εις την ζωήν»

/ Γνώμες

«Άφραστον θαύμα! ...εν τάφω νεκρός άπνους κατατίθεται εις σωτηρίαν ημών των μελωδούντων» (Καταβασία ζ' ωδής του Κανόνος), ακούσαμε στον Όρθρο του Μεγάλου Σαββάτου, που ψάλλεται την Παρασκευή το εσπέρας. Και στην ασματική ακολουθία των Εγκωμίων, την λυρικώτερη στην εκκλησιαστική μας υμνολογία, ψάλαμε «ύπνωσας μικρόν και εξώωσας τους τεθνεώτας και εξαναστάς εξανέστησας τους υπνούντας εξ αιώνος, Αγαθέ» (Στάσις β').

Τάφος, νεκρός-άπνους, ύπνωση και ανάσταση. Πως συμβιβάζονται ο τάφος και η άπνοια με την ζωοποίηση και την ανάσταση; Ας μην σπεύση να βγάλει κάποιος εύκολα το συμπέρασμα ότι πρόκειται για απλή ποιητική σύλληψη και για

λογοτεχνικά σχήματα. Έχει και η Εκκλησία τους τρόπους της, όπως και η ποίηση τους δικούς της.

Όπως ο Χριστός μετά το τέλος της δημιουργίας «κατέπαυσεν από πάντων των έργων αυτού», ευλόγησε την ημέρα την εβδόμη και αναπαύθηκε, έτσι και τώρα, αφού ολοκλήρωσε το έργο Του στον Σταυρό, «διά της κατά τον θάνατον οικονομίας τη σαρκί σαββατίζει» (Δοξαστικό των Στίχων του Εσπερινού του Μεγάλου Σαββάτου). Ο «σαββατισμός» όμως αυτός του Κυρίου δεν είναι «νεκρός» χρόνος ή έστω χρόνος αιωνίου αναπαύσεώς Του, αλλά χρόνος προετοιμασίας για την ανάσταση, την δική Του και την δική μας. Ο Κύριος, όπως υπογραμμίζεται στο ίδιο τροπάριο στην συνέχεια, «εις ο ην πάλιν επανήλθε διά της αναστάσεως και εδωρήσατο ημίν ζωήν την αιώνιον».

Ιδιότυπη επομένως η σημερινή νέκρωση. Ο Χριστός μας «σαββατίζει», αναπαύεται, «υπνώττει μικρόν», αλλά καθ' όλου δεν αδρανεί. Ενώ κείται άπνους στον τάφο, εν τούτοις εξανίσταται και ζωοποιεί «τους τεθνεώτας» και εξανιστά «τους υπνούντας εξ αιώνος» (ο.π.).

Ιδιότυπη όμως και η σημερινή δική μας σιωπή. Δεν είναι πλέον σιωπή θλίψεως και πόνου μπροστά στο μαρτύριο του Σταυρού, αλλά πολύ περισσότερο σιωπή εν όψει μιάς γλυκιάς προσμονής, της προσμονής της Αναστάσεως. Γι' αυτό και στα Εγκώμια ψάλλουμε: «η ζωή πως θνήσκεις; πως και τάφω οικείς; του θανάτου το βασίλειον λύεις δε, και του άδου τους νεκρούς εξανιστάς» και «... θανάτω τον θάνατον ώλεσας (κατέστρεψες) και επήγασας τω κόσμω την ζωήν».

Εκφράζουμε λοιπόν την βεβαιότητα ότι ο Χριστός μας δεν θα κρατηθή από τον θάνατο, -πως θα μπορούσε άλλωστε να συγκρατήση ο θάνατος την Ζωή-; Παράλληλα τρέφουμε την ελπίδα ότι δεν θα αφήση ούτε εμάς, τους ηγαπημένους φίλους Του, για τους οποίους ανέβηκε στον σταυρό, να καταληφθούμε από τον θάνατο. Προσδοκούμε με «βεβαία ελπίδα» ότι μέσα από αυτόν ειδικά τον θάνατο, του Χριστού, θα πηγάση ζωή και μάλιστα αιώνια, ατελεύτητη.

Γι' αυτό και δεν θρηνούμε τον Χριστό, αλλ' εγκωμιάζουμε την καταπάτηση του θανάτου από Αυτόν. Στα τρία μάλιστα στιχηρά ιδιόμελα του αναστάσιμου Εσπερινού του Μεγάλου Σαββάτου, που ψάλλεται το πρωί της ίδιας ημέρας, ο υμνογράφος ξεκινά με την φράση: «Σήμερον ο άδης στένων βοά». Και αναρωτιέται κάποιος εύλογα. Γιατί θρηνεί ο Άδης και μάλιστα τώρα που έχει στις αγκάλες του τον ίδιο τον Χριστό, το μεγαλύτερό του λάφυρο; Κανονικά θα έπρεπε να πανηγυρίζει!

Κι όμως ο άδης δικαίως θρηνεί και λέγει: «συνέφερε μοι, ει τον εκ Μαρίας

γεννηθέντα μη υπεδεξάμην». Γιατί; Διότι «ελθών (ο Χριστός) το κράτος μου έλυσε, πύλας χαλκάς συνέτριψε, ψυχάς ας κατείχον το πριν ανέστησε». Έτσι λοιπόν δικαιολογείται το παράπονο και η πικρία του άδου. Δεν έχασε μόνον τον έναν, και μάλιστα εκεί που πίστευε ότι τον κέρδισε για πάντα, αλλά εξ αιτίας του ενός έχασε και ο τι άλλο είχε στην εξουσία του «από τον Υιό της Μαρίας», από έναν «φαινομενικά θνητό», από έναν «ποιμένα», που όμως τελικά δεν πατάχθηκε αλλά πάταξε τον ίδιο τον άδη!

Ποιος θα το πίστευε! Ο άδης, από τον οποίο κανένας δεν μπορούσε να ξεγύγη, συνετρίβη οριστικά από ένα δικό του λάφυρο, από έναν «νεκρό»! Είναι χαρακτηριστικό μάλιστα ότι σε κανένα από τα τρία αυτά στιχηρά δεν αναφέρεται η λέξη «Χριστός». Ο Άδης που θρηνολογεί δεν αναφέρει το όνομα του νικητή Του. Γιατί άραγε δεν τον κατονομάζει; Από περιφρόνηση ή μήπως από παραδοχή της ανωτερότητός του; Πραγματικά ευφάνταστη η σύλληψη του υμνογράφου!

Πάντως ο τραγικός πλέον άδης αναγκάζεται να ομολογήσει: «εγώ είχον τους νεκρούς απ' αιώνος, αλλά ούτος ιδού πάντας εγείρει» και «ώνπερ εβασίλευον, εστέρημαι, ούς κατέπιον, πάντας εξήμεσα (τους «ξέρασα»), «εκένωσε τους τάφους ο σταυρωθείς, ουκ ισχύει του θανάτου το κράτος».

Πραγματικά δεν γνωρίζω εάν απαντάται άλλη τέτοια τραγική αυτοθρηνολογία του Άδη! Μπορεί βεβαίως τα λόγια αυτά να τα βάζει ο υμνογράφος στο στόμα του, αλλά ασφαλώς ο άδης «έφαγε μεγάλη ήττα», κατά το κοινώς λεγόμενον. Ποτέ και από κανέναν μέχρι τότε δεν είχε ξεγελαστή μ' αυτόν τον τρόπο.

Όπως λέει και ο Χρυσόστομος στον περίφημο Κατηχητικό του Λόγο: «Έλαβε (ο άδης) σώμα και Θεώ περιέτυχεν» (δηλ. έλαβε θνητό σώμα, αλλά έπεσε σε Θεό). «Έλαβε γην και συνήντησε ουρανών». «Έλαβεν όπερ έβλεπε και πέπτωκεν όθεν ουκ έβλεπε». «Που σου, θάνατε, το κέντρον; Που σου, Άδη, το νίκος;»

Δεν μένει, λοιπόν, μετά από την συντριπτική αυτή ήττα του άδου, και μάλιστα κατά δική του ομολογία, παρά να παραδεχθούμε και εμείς ότι «Ανέστη Χριστός και ζωή πολιτεύεται. Ανέστη Χριστός, και νεκρός ουδείς εν τω μνήματι».

Με αυτό το ελπιδοφόρο μήνυμα ας αντικρύσωμε το φως της Αναστάσεως που αχνοφέγγει και περιμένει και εμάς να το λάβωμε, σήμερα το βράδυ που γίνεται η Ανάστασή Του. Ας θελήσωμε να διώξωμε μακριά τα σκοτάδια που μας κρατούν δέσμιους και ας δεχθούμε να φωταγωγηθούμε από το ανέσπερό Του φως! Αυτή θα είναι η μεγαλύτερή μας νίκη, η νίκη κατά του θανάτου και υπέρ της ζωής. Ας την κερδίσωμε! Στο χέρι μας είναι!

«Χριστός ανέστη» και ημείς συναναστώμεν!

Πηγή: pemptousia.gr (Σοφία Μπεκρή, φιλόλογος-θεολόγος)